

MARTTI LUTHER

2-osainen elämäkerta

HUOMIO!

Tähän sarjaan liittyvän kuvamateriaalin voi ostaa useimmista CEF'in toimistoista ja verkkokaupoista Euroopassa.

Tutustu listaan sivulla www.teachkids.eu/fi kohdassa "Yhteystiedot".

Julkaisija:

Lastenmissio
Finland

www.lastenmissio.fi

Copyright © 2012, 2016 Kinder-Evangelisations-Bewegung in Deutschland e. V.
All rights reserved.

Copyright © 2016 Kinder-Evangelisations-Bewegung in Deutschland e. V.
Kaikki oikeudet pidätetään. Toimitettu suomeksi 2016. Julkaistu luvalla.
Tuotetta saa kopioida vain henkilökohtaista, voittoa tavoittelematonta ja
ei-kaupallista käyttöä varten.

Tarkista sivulta www.teachkids.eu/fi käyttöluopan liittyvät yksityiskohdat.

Ohjelmaehdotukset kahteen opetuskertaan	3
Taustatietoa ja vinkkejä opettajalle	4
Kertomus Martti Lutherista	
- osa 1	5
- osa 2	9
- kertauskysymykset	13
Ohjelman kokoaminen	15
- teemaan sopivat laulut ja koristelu	15
- ritarileikit	15
- kertauskisat	17
- raamatunlause	17
- tukitehtävä Hiljainen hetkeni -vihkonen	19
- askartelu/luovat ideat	19
- näytelmät	20

Martti Luther

Ohjelmaehdotus, osa 1

Laulu

Tervetuloitoivotus, rukous

Ritarileikit Valitse yksi ehdotuksista.

Laulu

Näytelmä Keskiaikainen koulu

Kertomus Martti Luther, osa 1

Laulu

Kertauskisa Kirjapaino

Laulu

Raamatunlause Room. 1:17 opettelu

Laulu

Askartelu/luovat ideat Valitse yksi ehdotuksista.

Tukitehtävä Hiljainen hetkeni -vihkonen

Ohjelmaehdotus, osa 2

Laulu

Tervetuloitoivotus, rukous

Ritarileikit Valitse yksi ehdotuksista.

Laulu

Näytelmän 1. näytös Jumalan rangaistuksen pelko

Raamatunlause Room. 1:17 kertaus

Laulu

Kertomus Martti Luther, osa 2

Laulu

Näytelmän 2. näytös Munkit tapaavat toisensa vielä kerran.

Kertauskisa Käännöstehtävä

Askartelu/luovat ideat Valitse yksi ehdotuksista tai viimeistelet edellisellä kerralla aloitetut. Muistuta myös Hiljainen hetkeni -vihkosesta.

Laulu

Taustatietoa ja vinkkejä opettajalle

Lutherin elämäkerta

10.11.1483	Martti Luther syntyi Eislebenissä.
1501 asti	Martti vietti lapsuuden ja kouluvuodet Mansfeldissä, Magdeburgissa ja Eisenachissa.
1501	Martti lähti opiskelemaan Erfurtin yliopistoon.
1505	Martti joutui keskelle pahaa ukkoskuuroa ja lupasi ryhtyä munkiksi. Hän meni Erfurtin augustinolaisuostariin.
1510-1511	Luther matkusti munkkitoverin kanssa Roomaan.
1511	Martti siirrettiin Wittenbergiin.
1513-1516/18	Luther piti yliopistolla luentoja Psalmeista ja Roomalaiskirjeestä. Hän huomasi, ettei Raamatun mukaan kukaan voi päästä taivaaseen omien ponnistustensa avulla. Jumala lahjoittaa anteeksiannon ja iankaikkisen elämän jokaiselle, joka tunnustaa syntinsä ja uskoo Jeesukseen Kristukseen. Jumala ei vaadi vastalahjaa.
1517	Luther kirjoitti 95 teesiä (31. lokakuuta – uskonpuhdistuksen alku).
1518	Kardinaali Cajetanus kuulusteli Lutheria Augsburgissa.
1521	Luther kieltäytyi perumasta kirjoituksiaan Wormsin valtiopäivillä ja keisari antoi hänelle rangaistuksen. Martti siepattiin vaaliruhtinas Fredrik Viisaan käskystä Wartburgin linnaan. Hän eli siellä peitenimellä Junker Jörg ja käänsi Uuden testamentin saksaksi 11 viikossa.
1525	Martti meni naimisiin entisen nunnan Katharina von Boran kanssa ja asui hänen kanssaan entisessä Wittenbergin augustinolaisuostarissa (nykyään Luther-talo), jonka vaaliruhtinas lahjoitti hänelle. Lutherit saivat kuusi lasta, joista yksi tyttö kuoli 13 vuoden ikäisenä.
18.02.1546	Martti Luther kuoli Eislebenissä.

Opetuksen tavoite

Tämän opetuksen tavoitteena on rohkaista lapsia uskomaan Jumalan armoon ja Raamatun arvovaltaan. Samalla lapset huomaavat, että Jumala johdattaa tapahtumien kulkua.

Opetus kuvaa uskonnollisuuden ongelmia 1400- ja 1500-luvuilla sekä tehtyjä muutoksia, jotka vaikuttavat yhä tänään. Jumala sai aikaan, että Jumalan sana tuli ihmisten ulottuville Euroopassa. Heidän ei enää tarvinnut elää kauhuissaan Jumalaa peläten.

Tietoa sisällöstä

Martti Luther sai tiukan kasvatuksen ja oppi tuntemaan Jumalan tuomarina, joka rankaisee. Kirkon vaikutuksesta Marttikin alkoi pelätä helvettiä, kuolemaa ja paholaista. Lopulta hän päätyi munkiksi saadakseen armon Jumalalta.

Luostarin apotti huomasi hänen lahjansa ja auttoi häntä luomaan uraa kirkossa. Lopulta Luther toimi opettajana Wittenbergin yliopistossa. Kun Martti Luther

opiskeli Roomalaiskirjettä, Jumala auttoi häntä oivaltamaan jotain käänteentekevää pelastukseen liittyen: Jumala on armollinen. Lutherin elämä muuttui. Sama oivallus vaikutti myös uskonpuhdistuksen toteutumiseen.

Kukoistava anekausa sai Martti Lutherin vihaiseksi. 95 teesillä hän halusi oikaista kirkon väärät opetukset. Paavi, katolisen kirkon johtaja, ei pitänyt Martin hyökkäyksestä ja sulki hänet kirkon ulkopuolelle. Saksalainen keisari yritti turhaan saada Marttia perumaan teesinsä, sillä Lutherille oli jo kertynyt useita seuraajia. Martille Raamattu oli Jumalan sanaa ja lopullinen auktoriteetti, eivät kirkon säädökset.

Martti tuomittiin valtakunnankiroukseen ja hän sai pelätä henkensä puolesta. Onneksi hänen oman maakuntansa hallitsija, vaaliruhtinas Fredrik Viisas suojeli häntä, ja Luther kaapattiin Wartburgin linnaan. Siellä hän käänsi vain 11 viikossa Uuden testamentin saksaksi. Samalla hän loi perustan yhtenäiselle saksan kielelle.

Martti kärsi rajuista paholaisen hyökkäyksistä, mikä ei ollut ihme. Jumalan päätöksiä ei kukaan kuitenkaan voinut estää. Martin kirjoitukset vaikuttivat muutamien kuukausien kuluttua koko Eurooppaan. Roomalaiskatolisen kirkon johto vastusti kuitenkin uudistumista, ja niin kirkko jakautui. Suomesta Saksaan opiskelemaan lähetetty Mikael Agricola sai vaikutteita Lutherilta, professoriltaan. Agricola toimi uskonpuhdistajana Suomessa. Agricola loi elämäntyönään suomen kirjakielen ja suomenkielisen kirjallisuuden.

Kerrontavinkit ja havaintovälineet

Eläydy tarinan jännittävässä kohdissa Martin rooliin. Ole välillä tiukka opettaja tai keisari. Voit ommella roolivaatteeksi munkin kaavun tai lainata sellaisen jostakin. Havaintovälineiksi tarvitset opettajan karttakepin sekä anekirjeen.

Käyttö koulussa

Keltaisella viivalla merkittyä eli seurakuntakäyttöön tarkoitettua lyhyttä tekstiä voit käyttää soveltavasti. Valitse näistä tekstikohdista ideoita siitä, miten kertomus voi liittyä lapsen elämään. Pohdi asioita yhdessä oppilaiden kanssa. Tarkastele myös kuvia ja tee niihin liittyviä kysymyksiä.

Kertomus Martti Lutherista

Osa 1

Kuva 1

”Commutare (latinaa, tarkoittaa muuttaa): commuto, commutas, commutat, commutamus, commutatis, commutant.” Martti osasi muodostaa kaikki latinankieliset verbimuodot oikein. Opettaja ei kiitellyt, vaan sanoi vain tylästi: ”Istu!”

Jo viisivuotiaana Martti ja hänen koulutoverinsa oppivat mansfeldiläisessä koulussa lukemaan, kirjoittamaan ja puhumaan latinaa. Silloin, noin 500 vuotta sitten, latina oli maailmankieli, aivan kuin englanti nykyään.

Tuohon aikaan opettajat olivat hyvin ankaria ja kulkivat keppinsä kanssa luokassa edestakaisin. (Esitä opettajaa samalla kun kerrot kertomusta.) Aina kun joku ei ollut aivan tarkkaavainen, teki virheen lukiessaan tai päästi pienenkin äänen – ”pam” (lyö kepillä pöytää) – opettaja löi karttakepillä lujasti sormille. Se teki hyvin kipeää. Vaikka Martti oli erittäin hyvä koulussa, hänkin joutui kärsimään lyönneistä vähän väliä.

Koulussa opeteltiin myös kalenterin osia ulkoa. Kun Martti syntyi 10. marraskuuta 1483, hänet jopa nimettiin sen päivän pyhimyksen mukaan.

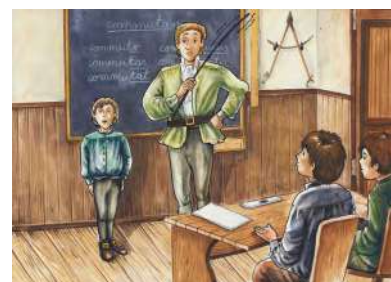
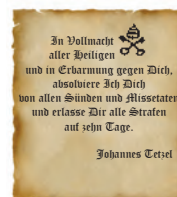
Martin isä oli hyvin ahkera mies ja hän halusi pojalleen hyvän koulutuksen. Sen tähden Martti joutui muuttamaan pois kotoa jo 14-vuotiaana. Isä vei Martin

Näyttökuvien käyttö: Jos haluat irrottaa kertomuksen kuvat vihkosesta, niitä ei kannata leikata irti toisistaan. Niittaa tai sido kuvat keskeltä kiinni ohueksi vihkoseksi niin, että kuvien järjestys säilyy. Harjoittele kuvien käsittelyä ja näyttämistä etukäteen.

Kertomuksen kuvat löytyvät CD:ltä sekä PDF- että PowerPoint-muodossa.

Tulosta anekirje
lisämateriaaleista.

Näytä lisämateriaaleista
tulostamastasi kartasta
kertomuksen tärkeät paikat
kertomuksen edetessä.

Mansfeld sijaitsee itäisessä Saksassa Saksi-Anhaltin osavaltiossa.

Magdeburgin luostarikouluun. Ruokarahat Martti joutui ansaitsemaan laulamalla kadulla. Se ei Marttia haitannut, sillä hän oli hyvä laulaja ja laulaminen tuotti hänelle iloa. Luostarikoulun opettajana toimiva munkki kertoi hänelle saman, mistä hänelle oli puhuttu pienestä pitäen: ”Jumala näkee kaikki sinun syntisi. Sinun on oltava tottelevainen, muuten joudut katumaan helvetin tulossa.” (*Kulje taas edestakaisin kepin kanssa.*) Siihen aikaan lapsetkin opetettiin pelkäämään Jumalaa.

Kun Martti joskus ajatteli kotiaan, hän ikävöi sisarusiaan, äitiä ja isää, vaikka myös hänen vanhempansa olivat hyvin tiukkoja. Kerran hän oli ottanut pätkinän pusista ilman lupaa, ja pian hän saikin äidiltään selkäsaunan.

Lapsille tämä ei ollut helppoa. Kuvittele, että saisit pienimmästäkin syystä selkääsi. Mutta silloin se oli ihan tavallista.

21-vuotiaana Martti opiskeli yhdessä aikansa parhaista saksalaisista yliopistoista Erfurtissa. Isä halusi hänestä asianajajan, joka voisi ansaitsemallaan rahalla viettää mukavaa elämää. Martti itse harkitsi myös munkiksi ryhtymistä.

Kuva 2

Martti oli ollut vierailulla vanhempiensa luona ja lähti kävellen takaisin kohti yliopistoa. (*Puhu jännittyneellä äänellä.*) Mustat pilvet kerääntyivät taivaalle. Tuli yhä pimeämpää. Alkoi kuulua ukkosen jyrähtelyä. Ukkonen tuntui tulevan aina vain lähemmäksi. Meteli oli jo korvia huumaava. ”Pam!” kuului hirmuinen jyrähdys ja kirkas salama välähti! Yhtäkkiä kaikkialla Martin ympärillä oli valkeaa ja salaman iskun voimasta Martti lensi maahan. Salama oli iskenyt juuri hänen viereensä, mutta hänelle ei käynyt kuinkaan! Martti pelkäsi kovasti ja huusi: ”Pyhä Anna! Suojele minua! Jos suojelet minua, ryhdyn munkiksi!” Vieläkin pelosta vapisten hän juoksi eteenpäin ja pääsi turvallisesti Erfurtiin.

”Kop, kop, kop!” Jo kaksi viikkoa myöhemmin Martti seisoj augustinolaisuostarin portin edessä Erfurtissa pitääkseen lupauksensa. Martti pääsi vierasmajaan asumaan, mutta hänen täytyi odottaa isänsä lupaa. Ilman sitä luostarin esimies ei voinut ottaa häntä luostariin.

Isä oli järkyttynyt: ”Olen laittanut suuren summan rahaa opiskeluusi ja toivoni on sinussa! Sinusta piti tulla taitava asianajaja. Nyt haluat keskeyttää opiskelusi ja mennä luostariin! Ei, ei missään tapauksessa!” Sitä isä ei halunnut. Mutta sitten tapahtui jotain, mikä sai hänet muuttamaan mielensä.

Vakava tauti nimeltä rutto alkoi levitä. Kaksi Martin veljeä sairastui tuohon tautiin ja he molemmat kuolivat. ”Onko tämä Jumalan rangaistus, koska en antanut Martin ryhtyä munkiksi?” isä mietti. Vastentahtoisesti hän antoi Martille siunauksensa jäädä luostariin.

Luostarissa Martti nousi rukoilemaan aamuöisin kello kolmelta. Hänen täytyi tehdä kovasti töitä ja asua kylmässä sellimäisessä huoneessa, jossa ei ollut lainkaan lämmitystä. Munkit kerjäsivät kaupungilla ruokaa ja rahaa. Mutta Martista luostarielämä oli mielenkiintoista ja koevuoden jälkeen hän halusi jäädä luostariin loppuelämäkseen. Martin täytyi luvata pysyä naimattomana, köyhänä ja tottelevaisena luostarin, kirkon ja paavin säännöille. Hänellä ei ollut muuta omaisuutta kuin munkinkaapu sekä latinankielinen Raamattu.

Kaiken tämän Martti halusi tehdä, jotta voisi ansaita Jumalan rakkauden.

”Jumala on ankara tuomari. Kun kuolemme, joudumme seisomaan Jumalan edessä. Vain hyvien tekojen avulla sekä rukoilemalla paljon ja antamalla rahaa voimme ehkä välttää helvetin.” Niin Martille oli jo pienestä pitäen opetettu, välillä keppiä käyttäen.

Magdeburg on nykyään Saksi-Anhalt -osavaltion pääkaupunki.

Pyhää Annaa pidettiin vuoriston asukkaiden suojelijana. Martin isäkin uskoi näin.

Senaikainen kirkko opetti tuolla tavalla ja ihmiset uskoivat opetuksen. Ihmiset eivät itse voineet tarkistaa asiaa Raamatusta, koska monet yksinkertaiset ja köyhät kansalaiset eivät osanneet latinaa. Jumalanpalvelukset pidettiin latinan kielellä ja Raamattukin oli vain latinaksi.

Vaikka Martti rukoili innokkaasti, paastosi sekä työskenteli niin kuin muutkin munkit, hän ei saanut rauhaa, vaan aivan päinvastoin – hänestä tuli yhä epätoivoisempi. Hän ei voinut milloinkaan olla varma, oliko hän jo tehnyt tarpeeksi. Martti menetti elämänilonsa. Hän kulki ympäri huonettaan: ”Minä syntinen ihminen, miten voin milloinkaan saada armon tämän ankaran Jumalan edessä?”

Kuva 3

Martti puhui asiasta ystävänsä ja sielunhoitajansa Johannes von Staupitzin kanssa. Johannes kehotti: ”Martti, älä keskity vain synteihisi. Katso Jeesukseen Kristukseen, joka kuoli ristillä syntiesi takia! Sinä liioittelet! Sinä tunnustat syntejä, jotka eivät edes ole syntejä. Sinä paastoat liikaa ja nukut liian vähän – se ei ole hyvä. Sinä olet älykäs nuori mies. Ala opiskella teologiaa ja ryhdy papiksi.”

Nyt Martti sai tietää Jumalasta yhä enemmän. ”Ehkä opin, miten kaikkivaltiaan ja ankaran Jumalan silmissä saa armon”, hän toivoi.

Yliopistossa Martti oppi tuntemaan kaikkien aikaisemmin eläneiden filosofien ja teologioiden kirjoitukset, mutta hänen lempikirjansa oli Raamattu.

Eräänä päivänä Johannes von Staupitz, joka oli nyt kaikkien augustinolaisuostarien johtaja Saksassa, lähetti Martin Roomaan keskustelemaan paavin kanssa augustinolaisuostarien säännöistä. Useita viikkoja Martti matkusti seuralaisensa, toisen munkin kanssa. He kulkivat kävellen luostarista toiseen Alppien yli, kunnes saapuivat vihdoinkin Italiaan.

Martti suoritti monia tehtäviä, muttei päässyt tapaamaan paavia. Molemmat munkit tutustuivat Roomaan ja kulkivat kaikki 28 ”pyhää porrasta”, jotta välttyisivät syntien rangaistukselta. Marttia ihmetytti, kun roomalaiset papit vain lukivat messun, eivätkä toimineet lainkaan yhtä hartaasti ja kokosydämisesti kuin hän itse. Martti kiinnitti huomiota kirkon rikkauteen ja hämmästeli uuden Pietarinkirkon rakennustyömaata.

Martti oli nyt 30-vuotias ja Johannes von Staupitz halusi, että hänestä tulisi Wittenbergin yliopiston professori. Fredrik Viisas, Saksin hallitsija, uskova mies, oli tehnyt Wittenbergistä pääkaupungin ja perustanut yliopiston. Useat professoreista kuului augustinolaisiin ja asuivat augustinolaisuostarissa Wittenbergissä. Martti sai luostarista tornihuoneen, missä hän pystyi rauhassa lukemaan, opiskelemaan ja valmistelemaan opetuksiaan.

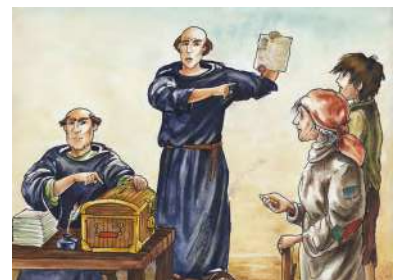
Opiskelijat kuuntelivat mielellään Martin opetusta Psalmeista. Viimeinkin heillä oli professorina mies, joka tunsikin Raamatun! Tuohon aikaan monet teologit opiskelivat muita kirjoituksia, mutta tunsivat Raamattua vain heikosti. Martti puhui vakuuttavasti. Hänestä oli tullut myös Wittenbergin kirkkoherra ja hän sai pitää jumalanpalveluksia.

Kuva 4

Kauhukseen Martti joutui toteamaan, että ihmiset hänen kirkostaan Wittenbergistä matkustivat Magdeburgiin ostamaan anekirjeitä. Jo jokin aika sitten hän oli huomannut, että useat ihmiset eivät enää entiseen tapaan tulleet hänen luokseen tunnustamaan syntejään. Nyt hän tiesi syyn. He ostivat kirkolta kirjeitä ajatellen näin välttävänsä syntien rangaistuksen!

Pyhä portaikko sijaitsee San Giovanniin kirkon vieressä. Tradition mukaan portaati, joita pitkin Jeesuskin kerran nousi, on tuotu Roomaan Pontius Pilatuksen talosta Jerusalemita. Katolilaisille portaiden nouseminen merkitsee lieventävää asianhaaraa suhteissa tehtyihin synteihin.

Kirkko teki kauppaa kirjeillä, sillä paavi tarvitsi rahaa, jotta voisi maksaa uuden Pietarinkirkon rakentamisen. Myös toisella johtajalla, Brandenburgin piispalla, oli isoja velkoja. Martti keskusteli kiivaasti ystävänsä Philippin kanssa (*heiluttele samalla korkealla oheista anekirjettä*): "Käsittämätöntä! Kuulehan! (*Lue kirje.*) Ja nyt tulee vielä jotain pahempaa: Ihmiset voivat ostaa anekirjeitä jopa kuol-leiden ihmisten synneille! Tiedätkö, mitä munkki Johann Tetzel sanoo ihmisille: 'Kun kolikko kirstuun kilahtaa, niin sielu taivaaseen vilahtaa!' Mikä suuri vale! Ja kaikkein pahinta on se, että ihmiset ostavat anekirjeitä synneille, joita he eivät ole vielä edes tehneet. Nyt on aivan sama, miten he elävät, heillähän on anekirje. He eivät enää kadu syntejään! Voitko kuvitella tällaista, kallis ystäväni?!" (Jotenkin tuohon tyyliin ihmiset siihen aikaan puhuivat.)

Martti oli suunniltaan: "Kirkon on tehtävä muutos tässä asiassa. Köyhät ihmiset antavat viimeiset rahansa, jotta saisivat paperinpalan. Jeesus Kristus on jo maksanut kaiken! Joka aidosti katuu ja pyytää syntejään anteeksi, sille Jumala antaa anteeksi!"

Martti kirjoitti tarkasti muistiin, miten anekauppaa oli muutettava. Lopullisessa kirjoitelmassa oli yhteensä 95 väittämää eli teesiä. Yksi teeseistä kuului näin: "Jokainen kristitty, joka tuntee aitoa hätää ja katumusta syntiensä tähden, saa ilman anekirjettäkin täydellisesti anteeksi hänelle kuuluvan rangaistuksen ja velan." Toinen oli tällainen: "Ainoa oikea kirkon aarre on kaikkein pyhin evankeliumi Jumalan herraudesta ja armosta."

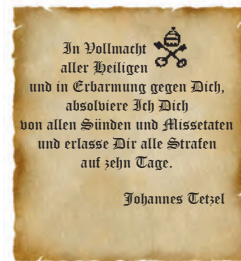
Lokakuun 31. päivänä vuonna 1517 Martti naulasi nämä 95 teesiään Wittenbergin linnankirkon oveen. Ovi toimi kuin ilmoitustaulu – siihen laitettiin aikataulut ja kirjoitukset, joista haluttiin keskustella. Martti lähetti 95 teesiään myös esimiehilleen. Hän halusi keskustella ja kuulla heidän mielipiteensä.

Teesit joutuivat kirjanpainajien käsiin ja he olivat innoissaan: "Tämähän on uskomatonta! Kaikkien pitää kuulla tästä! Nyt kansalaisten riistäminen saa luvan loppua! Jumala on armollinen Isä eikä ankara tuomari, niin kuin kirkko on opettanut." He painoivat teesit ja lähettivät ne luettavaksi koko valtakuntaan ja jopa ulkomaille asti. Niin tuli lokakuun 31. päivästä, pyhäinpäivälauantaista ja silloisesta maailmankuulusta Wittenbergin anejuhlasta, uskonpuhdistuspäivä!

Kuva 5

Muutamia vuosia ennen kuin Martti Luther kirjoitti teesinsä Johann von Gutenberg oli keksinyt kirjapainotaidon vaihdettavilla lyijykirjasimilla. Tämän tekniikan avulla kirja saatettiin painaa useaan kertaan eikä kaikkea tarvinnut kirjoittaa käsin. Niin Jumala oli huolehtinut jo etukäteen, että Martti Lutherin oivallus saattoi tulla tunnetuksi koko senaikaisessa maailmassa. Jumala ei halunnut, että ihmiset eläisivät peloissaan hänen edessään! Jumala halusi ihmisten tietävän totuuden. Yksinkertaiset maanviljelijät ja kansalaiset, Martin opiskelijat ja ystävät seisoivat hänen vierellään. Mitä luulette kirkon sanoneen?

(Jos haluat kertoa kertomuksen kahdessa osassa, tähän on hyvä lopettaa ensimmäinen osa.)

Kaikkien pyhien edustajana annan sinulle anteeksi ja vapautan sinut kaikista synneistä ja väärinteosta sekä rangaistuksista kymmeneksi päiväksi.

Johannes Tetzel

Paavi ja piispa suuttuivat Martin kirjoituksista. "Kuinka yksinkertainen munkki kehtaa kyseenalaistaa kirkon!" he ajattelivat.

Mutta Martti oli varma: Jumalan sana on tärkeämpi kuin paavin sana.

Kuva 6

Seuraavaksi Martti opiskeli Roomalaiskirjettä. Hän otti kreikankielisen alkupe-
räistekstin ja latinankielisen käännöksen avukseen. Philipp Melanchthon opetti
hänelle kreikkaa. Martti käänsi sana sanalta: "Siinä Jumalan vanhurskaus ilmes-
tyy uskosta uskoon. Onhan kirjoitettu: 'Uskosta vanhurskas saa elää'" (Room. 1:17).
(*Lue lause uudestaan mietiskellen.*) Martti pohti jaetta pitkään! "Miten voi olla van-
hurskas Jumalan edessä?" Eräänä päivänä Jumala näytti sen hänelle: "Siinä se on!
Pelastettu uskon takia! Kun uskon Jeesukseen, hän antaa minulle kaikki syntini
anteeksi. Hän on jo maksanut niistä ristillä. Minun ei tarvitse tehdä työtä maksun
eteen! Olen Jumalan edessä vanhurskas uskon kautta Jeesukseen Kristukseen!"

Vihdoin Martilla oli vastaus kysymykseensä, miten voi saada armon Jumalan sil-
missä. Silti Martin ei ollut helppoa luopua tutuista tavoistaan. Muutokset tekivät
kipeää, sillä hän halusi pysyä uskollisena ja kuuliaisena augustinolaismunkkina.

Kuitenkin tämä oivallus Jumalan armosta muutti Martin elämän. Hän oli nyt
varma, että oli pelastunut synneistään. Martti tiesi, että Jumala oli antanut hänelle
anteeksi ja että hän pääsisi taivaaseen. Tiedätkö sinäkin sen?

Ehkä sinustakin tuntuu samalta kuin Martista. Sinäkin ajattelet, että sinun on
tehtävä kaikkiesi päästäksesi taivaaseen. Mutta hyvän tekeminen, kirkossa käy-
minen, rukoileminen ja Raamatun lukeminen eivät riitä. Miksi? Kaikesta huoli-
matta teemme ja ajattelemme sellaista, mikä ei miellytä Jumalaa. Emme pysty
koskaan tekemään kaikkea, mitä Jumala kääsee meidän tehdä. Martti tajusi:
"Minun ei tarvitse vaipua epätoivoon. Saan luottaa siihen, että Jumala antaa
minulle anteeksi, koska Jeesus kuoli myös minun syntieni takia ristillä." Jeesus
kuoli myös sinun puolestasi. Hän ei jäänyt kuolleeksi, vaan elää. Voit pyytää
häntä antamaan syntiesi anteeksi ja lähteä seuraamaan Jeesusta.

Nyt kun Martti tiesi olevansa pelastettu, hänestä tuli onnellinen ja vapaa ihminen.
Aiemmin kaikki oli ollut vaikeaa ja merkityksetöntä, koska hän ei koskaan voinut
olla varma Jumalan armosta. Mutta Jumala oli näyttänyt hänelle totuuden.

Martti koki, että kaikkien ihmisten piti saada tietää tästä löydöstä! Hän opetti opis-
kelijoitaan ja saarnasi kirkossaan: "Teidän ei tarvitse pelätä Jumalaa. Hän rakastaa
teitä, koska olette hänen lapsiaan. Teidän ei tarvitse tehdä hyviä töitä ja katumus-
harjoituksia saadaksenne Jumalan armon. Teidän on vain uskottava."

Jotkut hänen työtoverinsa väittivät vastaan sanoen: "Mutta kirkkohän opettaa toi-
sin." "Sitten kirkko on väärässä. Raamatussa lukee niin ja se ratkaisee, mitä Raa-
mattu sanoo", Martti puolustautui. "Älä anna paavin kuulla tästä", hänen ystäväänsä
varoittivat, "tämä ei tule miellyttämään paavia."

Paavi alkoi kutsua Marttia harhaoppiseksi, joka yrittää vastustaa kirkon valtaa.
Kolme vuotta teesien nauttamisen jälkeen paavi lähetti Martille virallisen kirjeen.

Martti luki tämän ns. "bullan". (*Pidä kirjoitusta korkealla ja näyttele lukevasi sitä.*)

Se oli pitkä kirje ja siinä sanottiin, että Martilla oli 60 päivää aikaa kumota teesinsä.
Hänen oli tunnustettava, että vain kirkon lakikirjat olivat oikeassa. Muuten hänet
erotettaisiin kirkosta petturina. Se olisi suuri häpeä.

Martti vei opiskelijaryhmän mukanaan kaupunkiin ja poltti ensin kirkon lakikirjan
ja sitten paavilta saadun kirjeen. Hänen ystäväänsä pelkäsivät hänen puolestaan.
"Nyt Martti on lopullisesti sanoutunut irti paavista ja kirkosta. Koko hänen elä-

Sovellus lapselle, joka ei tunne Jeesusta.

mänsä on pelissä uuden uskon takia”, he totesivat.

Martti oli vakuuttunut asiastaan ja sanoi: ”Jumalan sanan on oltava kirkon opin mittatikkuna.”

Oppi Jumalan armosta, jota Martti Luther nyt saarnasi, tuli nopeasti tunnetuksi ja rakastetuksi koko Saksassa. Ihmiset vapautuivat peloistaan Jumalan rangaistusta kohtaan ja oppivat tuntemaan Jumalan armon. He ymmärsivät vihdoinkin, että Jeesus oli jo kauan sitten maksanut ristillä heidän velkansa ja rangaistuksensa. Martti kirjoitti useita kirjoja, jotka kiersivät kädestä käteen ja joita luettiin innokkaasti. Niinpä syntyi mehevä riita: kumpi on oikeassa, Luther vai paavi? Lopulta keisari päätti asiasta.

Eräänä päivänä Martti sai viestin. ”Minut on kutsuttu Wormsin oikeuspäiville! Jumala on puolellani!” Huhtikuun 16. päivänä 1521 Martti ratsasti keisarin suojelmana Wormsiin. Ihmiset kaduilla riemuitsivat hänestä!

Kuva 7

Kaikki senaikaisen Saksan valtakunnan mahtavat miehet kokoontuivat valtiopäiville. Martti toivoi saavansa selittää kirjoituksiaan. Piispanpalatsin sali oli täynnä viimeiseen paikkaan asti. Siihen aikaan kirkko ja valtio eivät olleet erillään toisistaan. Piispoilla ei ollut valtaa vain kirkossa, vaan myös politiikassa. Siksi kirkko oli merkittävä myös keisarille.

Keisari kysyi Martilta: ”Tohtori Martti Luther, ettekö olekin?” ”Kyllä”, Luther vastasi. ”Ovatko nämä kirjoitukset teidän?” keisari kuulusteli. ”Kyllä, siinä määrin kuin niihin ei ole mitään lisätty eikä mitään poistettu”, vahvisti Martti. ”Perutteko nämä kirjoitukset?” keisari tiukkasi. Nyt Martti joutuisi myöntämään samalla, ettei mikään hänen kirjoittamansa pidä paikkansa! ”Antakaa minulle 24 tuntia miettimisaikaa!” Martti pyysi. Hän sai miettimisaikaa ja puhui asiasta Jumalan kanssa. Hänen kantansa ei muuttunut.

Seuraavana päivänä keisari kysyi uudestaan: ”Tohtori Martti Luther, perutteko kirjoituksenne?”

Luther vastasi: ”Jos ette Raamattuun perustaen voi näyttää, että olen väärässä, en peru mitään. En usko paavia enkä piispoja, koska he ovat niin usein erehtyneet ja puhuneet ristiin. Jumalan sana on vakuuttanut minut ja omatuntoni sanoo, että tämä on totuus. En peru mitään. Jumala minua auttakoon. Aamen!”

Väkijoukko kohahti. Keisarin päätös kuitenkin pysyi ja Martti tuomittiin valtakunnankiroukseen. Hänellä ei ollut enää oikeuksia eikä suojaa. Kuka tahansa sai vangita, ryöstää tai tappaa hänet – noin vain!

Mutta Martille Raamatun totuus oli tärkeämpi, vaikka hän joutuisi maksamaan siitä hengellään.

Kuinka tärkeä Raamattu on sinulle? Monet ihmiset halveksivat nykyään Raamattua eivätkä usko, että sen opetukset ovat edelleen hyödyllisiä. Älä anna sellaisten ajatusten täyttää mieltäsi. Raamattu on ja pysyy Jumalan pyhänä sanana. Voit laittaa kaiken Raamatun varaan samoin kuin Martti, joka ei perunut kirjoituksiaan.

Kuva 8

Martti lähti Wormsista kotimatalle, mutta yllättäen hän kohtasi ryhmän ratsastajia, jotka olivat peittäneet kasvonsa hupuilla. He vetivät säkin Martin pään yli ja sieppasivat hänet. Martti ei pelännyt, sillä hän tiesi tapahtumien kuuluvan suunnitelmaan, jonka Fredrik Viisas, maakunnan hallitsija, oli tehnyt. Hän halusi suojella Marttia vihollisilta, joten hän kaappasi Martin Eisenachissa sijaitsevaan Wartburgin linnaan. Kukaan ei saanut tietää asiasta, vain pormestarille oli kerrottu siitä. Lähes vuoden Martti eli Wartburgin linnassa. Hän antoi partansa ja hiustensa kasvaa ja kutsui itseään Junker Jörgiksi.

Sovellus lapselle, joka uskoo Jeesukseen.

Martti istui miettiväisenä ja yksin huoneessaan. Hän muisteli ystäviään Wittenbergissä. Martin ystävän Philipp Melanchtonin sanat kaikuivat hänen korvissaan: "Rakas veli Martti, teillä on loistava kreikan kielen tuntemus. Miksette käännä Uutta testamenttia meidän kielellemme? Sitten voimme painaa sen ja jakaa koko maahan. Silloin ihmiset voivat itse todeta sinun olevan oikeassa!" "Aivan, juuri niin aion tehdä", päätti Martti.

Kuva 9

Niinpä Martti tarttui rohkeasti työhön kääntääkseen Uuden testamentin kansan ymmärtämälle kielelle. Siihen aikaan oli nimittäin kiellettyä kääntää osia Raamatusta ilman kirkon lupaa. Raamattu oli saatavana vain latinaksi, eivätkä tavalliset ihmiset ymmärtäneet latinaa.

Oli kurjaa pysytellä yksin huoneessa. Joskus Martti oli hyvin peloissaan, toisinaan todella surullinen. Paholainen teki hänen elämästään hankalaa, jotta ihmiset eivät kuulisi totuutta ja luulisivat edelleen, että rahalla voi ostaa pääsyn taivaaseen. Mutta Jumala auttoi Marttia ja pysyi hänen lähellä. Kukaan ei voinut estää Jumalan valon loistamista synkkyiden keskellä. Jumala halusi ihmisten tietävän, että evankeliumi tarkoittaa ilosanomaa eikä uhkausta.

Niin Luther työskenteli yöt päivää ja sai käännettyä koko Uuden testamentin saksaksi vain 11 viikossa. "Kamppailen musteella paholaista vastaan", sanoi Martti kerran ja tarkoitti sillä raamatunkäännöstyötään. Vuonna 1522 ilmestyi "Syyskuun testamentti", Martti Lutherin käännös Uudesta testamentista. Kirjapainon ansiosta kirjaa päästiin nopeasti lukemaan kaikkialla! Vihdoin Raamattu oli saatu saksan kielelle! 5000 kappaleen erä oli myyty loppuun muutamassa kuukaudessa. Tietenkin kieli oli silloin erilaista kuin nykyinen saksa. Kuitenkin tämä raamatunkäännös loi perustan yhtenäiselle saksan kielelle. Lutherin käännöstä arvosteltiin, ettei se ollut täysin tarkka. Sanasta sanaan käännettynä teksti olisi kuulostanut tämäntapaiselta: "Ei, pelätkö alkää! Nähkäätte siis, minä tuon teille ilon suuren!" Luther vastasi siihen: "Eihän kukaan noin puhu."

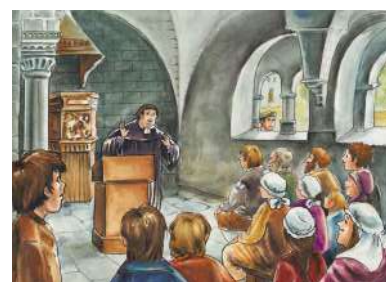
Samaan aikaan monet uskoivat Lutherin kuolleen. Vain hänen läheisimmät ystävänsä tiesivät, missä Luther oli. Philipp oli innoissaan Martin uudistusehdotuksista kirkolle, samoin kuin monet muut Martin kannattajat. Heidän tuellaan muutoksia tapahtui myös muualla kuin Wittenbergissä. Jumalanpalvelusta muutettiin, pyhimysten kuvia poistettiin kirkoista ja papit menivät naimisiin. Lähes vuosi oli kulunut ja uskonpuhdistus eli reformaatio (lat. reformare = muuttaa) oli täydessä käynnissä, vaikka Martti pysytteli edelleen piilossa. Kuitenkin hänen uudistuksensa olivat vapauttaneet ja muuttaneet monia ihmisiä.

Jonkin ajan kuluttua professori Karlstadt otti muutoksen ohjat käsiinsä ja alkoi yllyttää kansaa. Kukaan ei enää pystynyt hallitsemaan tapahtumia. Pappeja ja munkkeja vastaan hyökättiin. Ihmiset murtautuivat kirkkoihin ja rikkoivat patsaita ja kuvia.

Kun Martti kuuli tästä, hän päätti palata Wittenbergiin, vaikka se olikin hänen kannaltaan hyvin vaarallista. Uskonpuhdistus oli kuitenkin ehtinyt levitä jo ympäri Saksaa eikä Lutherin vastustajien enää kannattanut yrittää tappaa häntä. Martin ystävät ja seuraajat suojelivat häntä. Viikon ajan hän saarnasi joka päivä: "Älkää taistelko evankeliumin puolesta verellä vaan musteella." Ihmisten pitäisi löytää oikea tie Jumalan sanan avulla, ei väkivalloin. Martti matkusti koko Keski-Saksan halki ja pystyi rauhoittamaan ihmisiä.

Kuva 10

"Haluaisin, että ihmiset ymmärtävät evankeliumin oikein", ajatteli Martti Luther. Lisäksi hänen ansiostaan köyhiä ihmisiä alettiin avustaa kirkon varoilla ja nuorisolle taatiin hyvä koulutus.

Kuitenkin kolmen vuoden päästä maanviljelijät olivat suutuksissaan. He eivät halunneet, että heitä kohdeltiin kuin orjia, kun Jeesus kerran oli vapauttanut heidät. He alkoivat vaatia parempia elinehtoja ja vapauksia. He olivat niin suuttuneita, ettei Martti pystynyt pysäyttämään heitä. Hallitsijat vaativat maanviljelijöiltä yhä korkeampia veroja ja maksuja. Monet eivät pystyneet maksamaan ja menettivät kaiken omaisuutensa. He uskoivat, että koska Raamatun mukaan kaikki ihmiset ovat samanarvoisia eikä ketään saa alistaa, he voivat turvautua väkivaltaan. Maanviljelijät olivat pettyneitä, kun Martti ei tukenut heitä. Martti tiesi, ettei Jumala pidä väkivallasta. Tämä johti talonpoikaissotaan, joka päättyi viljelijöiden tappioon.

Huolimatta tästä kauheasta sodasta vuosi 1525 oli Martti Lutherille tärkeä vuosi. Monet munkit ja nunnat tiesivät nyt, ettei ole välttämätöntä asua luostarissa naimattomana päästäkseen lähemmäs Jumalaa. Martti itse ei enää ollut munkki. Hän auttoi luostarista paenneita nunnia löytämään aviomiehiä. Martti meni itsekin naimisiin Katharina von Bora -nimisen nunnan kanssa. Martti oli tuolloin 42-vuotias, Katharina vasta 24-vuotias. Katharina oli hyvä vaimo ja äiti. Hän auttoi Marttia tämän monissa tehtävissä.

Kuva 11

Fredrik Viisas lahjoitti Martille Wittenbergin luostarin, koska siellä ei ollut enää munkkeja ja luostari oli tyhjillään. Jopas luostari täyttyikin elämästä! Martti ja Katharina saivat kuusi lasta ja ottivat hoiviinsa myös Martin kuolleen siskon kuusi lasta. Sen lisäksi useat opiskelijat asuivat Luthereiden luona. Näin Martti pystyi paremmin kattamaan suurperheen aiheuttamat kulut. Kun he kaikki istuivat pöydän ääressä, Martti puhui mielellään kokemuksistaan ja siitä, mistä hän oli vakuutunut. Opiskelijat kirjasivat näitä asioita muistiin. Myöhemmin puheista koottiin kirja, joka sai nimen ”Lutherin pöytäpuheita”.

Tällä välin Lutherin kirjoitukset olivat muuttaneet monia asioita kirkossa niin Pohjois-Saksassa kuin Pohjoismaissakin. Jumala oli antanut hänelle lahjakkaita ja uskollisia ystäviä, esimerkiksi Philipp Melanchtonin, joka kirkon pyynnöstä muokkasi uskontunnustuksen uusiksi. Yhdessä muiden Lutherin ystävien kanssa Philipp kirjasi monia uudistuksia ja toteutti niitä. Jouluna 1525 pidettiin saksankielinen jumalanpalvelus niin kuin Luther oli suunnitellut. Saarnassa selitettiin jotakin Raamatusta, ja ensimmäistä kertaa laulettiin saksalaisia virsiä, joita kaikki pystyivät laulamaan yhdessä. Martti sävelsi nämä laulut itse ja rohkaisi muitakin sävellystyöhön.

Kuva 12

Martti alkoi vanheta ja oli usein sairaana. Silti hän saarnasi edelleen monissa kaupungeissa ja opetti Wittenbergin yliopistolla. Suomesta lähetetty 26-vuotias Mikael Agricola opiskeli maisterinopintojaan samassa yliopistossa. Hän aloitti jo silloin Uuden testamentin suomentamistyön käyttäen apunaan opettajansa Lutherin saksankielistä käännöstä. Agricola oli tutustunut Lutheriin ja Melanchtoniin ja sai heiltä suosituskirjeet Ruotsin kuningas Kustaa Vaasaa varten, kun hän haki valmistuttuaan Turun katedraalikoulun rehtorin virkaa.

Ensimmäinen suomenkielinen Uusi testamentti ilmestyi vuonna 1548 Agricolan toimesta nimellä ”Se Wsi Testamenti”. Vastaavasti tämä suomennos loi pohjan suomen kirjakielille. Ensimmäisestä painoksesta riitti yksi kappale kaikkiin noin 125 silloiseen Suomen kirkkoon sekä lisäksi joihinkin kouluihin, joillekin rikkaille ihmisille sekä kuninkaalle omat kappaleensa. Kuningas Kaarle IX:n käskystä alettiin vuonna 1604 kääntää koko Raamattua suomeksi ja se ilmestyi vuonna 1642 nimellä ”Biblia, Se on Coco Pyhä Raamattu Suomexi”.

Eräänä päivänä Luther kutsuttiin syntymäkaupunkiinsa vierailulle. Martti totesi: ”Minua tarvitaan Eislebenissä. Minun täytyy lähteä matkaan jo tänään. Katharina,

Lutherin esimerkin mukaisesti Suomen uskonpuhdistajana toiminut Lutherin oppilas Mikael Agricola toteutti tärkeitä uudistuksia ja loi elämäntyönään suomen kirjakielen ja suomenkielisen kirjallisuuden.

voitko pakata laukkuni?” Eislebenissä Martti onnistui ratkaisemaan riitatapauksen, mutta hänellä ei ollut enää voimia palata takaisin Wittenbergiin. Helmikuun 18. päivänä 1546 Martti Luther kuoli syntymäkaupungissaan Eislebenissä. Kuolemansa hetkellä hän siteerasi Jeesusta ja rukoili Jumalaa: ”Sinun käsiisi annan henkeni. Sinä olet minut vapauttanut, Herra, sinä uskollinen Jumala.”

Sinä päivänä, jolloin Luther naulasi teesinsä Wittenbergin linnankirkon oveen 31. lokakuuta 1517, alkoi uskonpuhdistus koko Euroopassa. Tuosta tapahtumasta lähti liikkeelle voimakas liikehdintä, jota edes kirkko ei voinut pidätellä, vaikka muutama ihminen jopa tapettiin näissä kahakoissa. Lopulta Saksassa sytyi uskonsota. Roomalaiskatolinen kirkko joutui hyväksymään uuden uskon vanhan rinnalle. Syntyi uusi kirkko, jota nykyään kutsutaan evankeliseksi tai evankelis-luterilaiseksi kirkoksi. Augsburgin uskonrauhassa (1555) sovittiin, että jokaisen Saksan maakunnan hallitsija sai päättää oman alueensa uskonnon. Myöhemmin kirkko ja valtio erotettiin toisistaan. Lutherin raamatunkäännöstyön seurauksena myös muut ihmiset innostuivat kääntämään Raamattua eri kielille ympäri maailmaa.

Jumala käytti uskollista palvelijaansa Martti Lutheria uudistamaan kirkkoa, ihmisten uskoa sekä koko yhteiskuntaa. Jumalan armo ja Jumalan sana, Raamattu, tulivat tavallistenkin ihmisten ulottuville Euroopassa, myös Suomessa. Nämä syvälliset muutokset vaikuttavat yhä tänäkin päivänä.

Kertauskysymykset osa 1

1. Mikä oli ”maailmankieli” Lutherin aikaan – niin kuin nykyään englantia? (Latina.)
2. Millainen Martin kuva Jumalasta oli lapsena? (Ankara tuomari, jota ihmisten pitää pelätä.)
3. Minkä tapahtuman vaikutuksesta Martti päätti lähteä luostariin? (Hän antoi ukkosmyrskyssä lupauksen, että jos pyhä Anna suojelee häntä, hänestä tulee munkki.)
4. Miten Martti yritti ansaita Jumalan rakkautta? (Paastoamalla, rukoilemalla, tekemällä hyviä töitä, katumalla.)
5. Mitä Raamatun kirjaa Martti opiskeli, kun hän tajusi, että Jumala haluaa lahjoittaa ihmisille armonsa? (Roomalaiskirjettä.)
6. Mitä anekauppa tarkoitti? (Tavallisilla ihmisillä oli mahdollisuus ostaa vapaus syntien rangaistukselta, jopa kuolleita sukulaisia varten.)
7. Millaisia vaikutuksia anekaupalla oli ihmisten käytökseen? (He eivät enää tulleet ripille tunnustamaan syntejään eivätkä katuneet niitä.)
8. Miksi anekauppa ei ole oikein? (Jeesus on jo kantanut syntiemme rangaistuksen ristillä. Emme voi ostaa anteeksiantoa vaan voimme saada sen vain Jumalta, jos uskomme Jeesukseen Pelastajana.)
9. Mikä tärkeä keksintö auttoi Lutherin 95 teesin leviämisessä? (Liikutettavilla kirjaimilla toimiva kirjapaino.)
10. Jotkut ihmiset uskovat yhä edelleen, että pääsy taivaaseen on ansaittava. Miten he yrittävät ansaita sitä? (Lahjoittamalla rahaa, rukoilemalla, käymässä kirkossa, tekemällä hyviä tekoja.)

Kertauskysymykset osa 2

11. Miten kirkko ja keisari reagoivat Martin oppiin? (Paavi oli järkyttynyt ja julisti hänet harhaoppiseksi. Keisari halusi hänen peruvan kirjoituksensa.)
12. Mistä Martti sai varmuuden, että hän on oikeassa? (Jumalan sanasta, Raamattusta.)
13. Miten Martti pelastettiin vastustajiensa käsistä? (Maakunnan hallitsija Fredrik Viisas kaappasi hänet Wartburgin linnaan, missä hän asui Junker Jörg -nimisenä.)
14. Minkä valtavan työn Luther sai valmiiksi piilopaikassaan? (Vain 11 viikossa hän käänsi koko Uuden testamentin kreikasta saksaksi.)
15. Nimeä yksi Lutherin ystävä, joka osallistui uskonpuhdistukseen! (Philipp Melanchthon.)
16. Miksi Martin oivallus armosta ja sen leviäminen olivat niin tärkeitä? (Tuolloin ihmiset uskoivat sen, mitä kirkko opetti, koska heillä ei ollut omaa Raamattua tai he eivät osanneet lukea sitä latinaksi.)
17. Missä Martti asui perheineen? (Tyhjäksi jääneessä luostarissa Wittenbergissä. Maaherra oli lahjoittanut sen hänelle.)
18. Miten Martin oivalluksesta syntyi niin suuri liike, jonka vaikutukset tuntuvat yhä tänään? (Jumala oli valmistellut sen. Euroopan muissa maissa oli monia muita miehiä, jotka olivat samaa mieltä. Jumala ei halunnut ihmisten enää elävän turhassa pelossa.)
19. Miten kuuluu se ratkaiseva raamatunlause, jonka kautta Jumala puhui Martille ja vastasi hänen kysymyksiensä Jumalan armahtamisesta? (Room. 1:17 Uskosta vanhurskas saa elää.)
20. Miten Lutherin työ vaikutti Suomeen? (Mikael Agricola oli Lutherin oppilas, joka alkoi kääntää Uutta testamenttia suomen kielelle. Se ilmestyi vuonna 1548 nimellä "Se Wsi Testamenti". Agricolasta tuli uskonpuhdistaja ja kirjakielen luoja Suomessa.)

Ohjelman kokoaminen

Tutustu sivun 3 ohjelmaehdotuksiin ja suunnittele yksi tai kaksi kokonaisuutta Lutherin elämään liittyen. Valitse omaan tilanteeseesi sopivat ohjelman osat.

Teemaan sopivat laulut ja koristelu

Valitse lauluja ja virsiä, jotka kertovat Jumalasta, hänen armostaan ja Raamattusta, Jumalan sanasta.

Koristele tila keskiaikaisilla tavaroilla kuten tinalautasilla tai -kupeilla. Laita näkyviin kuvia Martti Lutherista. Käytä kynttilän valoa keinovalon sijaan.

Ritarileikit

Ehdotetut leikit riittävät hyvin kahdelle opetuskerralle. Jaa lapset kahteen joukkueeseen. Joukkueet valitsevat joka leikkiä varten oman "ritarinsa". Osa leikeistä toimii myös joukkuekisoina. Voittajat palkitaan.

Miekkailu

Tarvikkeet:

- kaksi pitkää sivellintä
- vähän jauhoja

Ohjeet:

Kaksi ritaria pitää vasemmassa kädessään sivellintä, joka on kostutettu ja kastettu jauhoon. Kumpi osuu vastustajaan ensin?

Keppikamppailu

Tarvikkeet:

- kaksi tyhjää juomakoria tai vastaavaa
- puinen lauta
- kaksi spagettia tai muuta turvallista keppiä

Ohjeet:

Korien päälle laitetaan lauta niin, että niistä muodostuu tukeva penkki. Molemmat ritarit seisovat penkillä ja yrittävät saada toisiaan laudalta spageteilla taistellen. Kumpi pysyy kauemmin penkillä?

Keihäsratsastaja (sopii erityisesti ulkoleikiksi)

Tarvikkeet:

- 2 keppihevosta
- 2 harjaa, joissa naula
- 1 pyykkinaru ja pyykkipoikia
- erivärisiä ilmapalloja

Ohjeet:

Puhalla ilmapallot ja ripusta pyykkinarulle erivärisiä palloja yhtä monta kutakin väriä. Kullakin joukkueella on oma väri. Jokaisella lapsella pitäisi olla mahdollisuus osua yhteen palloon. Lyö harjojen harjaosiin naulat niin, että naulan terä on alaspäin. Halutessasi voit liimata harjanvarsiin paperiset rusetit.

Joukkueet seisovat vierekkäisissä jonoissa. Jonojen ensimmäiset saavat keppihevosen ja seipään. "Ratsaille!"-komennosta kilpailija ratsastaa pyykkinarulle ja yrittää keihäällä rikkoa yhden oman joukkueen palloista. Sitten hän ratsastaa heti takaisin ja antaa hevosen ja keihään seuraavalle. Kumpi joukkue rikoo ensin kaikki omat pallonsa?

Keilaus

Tarvikkeet:

- ulkona pelaamista varten tukeva oksa tai teline
- sisällä pelatessa jonkinlainen pylväs
- köysi
- pehmeä pallo
- 9 keilaa tai vastaavaa
- vanha pöytä tai levy

Ohjeet:

Kiinnitä pallo köyteen ja köysi oksaan tai pylvääseen. Aseta lyhyen etäisyyden päähän pöytä tai levy, jolla keilat ovat. Köyden pitää olla tarpeeksi pitkä, jotta se yltää keiloihin.

Jokaisella joukkueen jäsenellä on kolme yritystä saada kaikki 9 keilaa kaadettua. Joka kierroksen kaatuneet keilat lasketaan. Eniten keiloja kaatanut joukkue voittaa.

Köydenveto

Tarvikkeet:

- paksu köysi
- nauhaa tai liitua keskilinjan vetämiseen

Kumpi joukkue saa ensin vedettyä toisen joukkueen keskiviivan yli?

Jousiammunta

Tarvikkeet:

- maalitaulu, jossa pisteosiot merkittynä, sekä imukupein varustetut nuolet

Kaksi ritaria kamppailee toisiaan vastaan. Kummallakin on kolme heittoa. Kumpi saavuttaa korkeamman pistemäärän? Tätä voi pelata myös joukkuekisana.

Kertauskisasat

Kirjapaino (osa 1)

Kirjapainon keksimisen kautta Jumala huolehti, että Martti Lutherin oivallus levisi nopeasti kaikkialle senaikaiseen maailmaan. Mekin haluamme painaa sen, mitä Martti Luther oivalsi.

Tarvikkeet:

- raakoja keskikokoisia perunoita
- terävä keittiöveitsi tai vastaava
- vesi- tai akryyliväriä paperille painamista varten
- tekstiiliväriä kankaalle painamista varten
- paperia tai vanha lakana
- nastoja

Valmistelut:

Puolita perunat. Leikkaa lisämateriaaleista tulostetut kirjainmallit ja aseta ne peilikuvana perunan leikkuupinnalle. Kaiverra perunaa veitsellä kirjaimen ympäriltä pois niin, että siitä tulee leimasin. Lausetta "Jumala on armollinen" varten tarvitset 10 perunaleimasinta. Laita kirjainleimasimet oikeaan järjestykseen. Hahmottele kirjaimet lyijykynällä tai liidulla paperille tai kankaalle.

Toteutus:

Jaa lapset kahteen joukkueeseen. Kumpikin joukkue valitsee värin. Kysy kertauskysymyksiä vuorotellen molemmilta joukkueilta. Oikeasta vastauksesta joukkueeseen lapsi saa värjätä yhden perunakirjasimen joukkueen värillä ja painaa kirjaimen paperiin tai lakanaan. Jos sama kirjain esiintyy useasti, kaikki samat kirjaimet saa painaa kerralla. Se joukkue voittaa, jonka väriä on käytetty enemmän.

Käännöstehtävä (osa 2)

Tarvikkeet:

- koodiavain-kortit
- tehtävämonisteet (A5-koko)
- kyniä

Valmistelut:

Tulosta kortit joka joukkuetta varten paksulle paperille ja leikkaa ne irti. Tulosta myös tehtävämonisteet jokaiselle lapselle.

Toteutus:

Jaa lapset kahteen joukkueeseen. Kysy kertauskysymyksiä vuorotellen molemmilta joukkueilta. Oikeasta vastauksesta lapsi saa nostaa kortin oman joukkueensa pinosta ja näyttää koodin omalle joukkueelleen. Kumpi joukkue kääntää jakeen nopeammin?

Opettajalle tiedoksi, että oikea vastaus on opeteltu raamatunlause Room. 1:17 vanhan suomennoksen (v. 1938) mukaan.

Raamatunlause

Tarvikkeet:

- 2 valkoista t-paitaa
- tekstiiliväriä
- puuristi
- raamatunlause havainnollistettuna

Valmistelut:

Pue puhdas valkoinen t-paita ristin päälle. Kirjoita toiseen t-paitaan sana "synti" ja maalaa siihen tahroja.

Tulosta kirjainmallit Lisämateriaalit-kansiosta.

Tulosta materiaalit Lisämateriaalit-kansiosta.

Havaintovälineen valmistus:

Käytä kuvakirjan keskiaukeaman saksankielistä Raamattua. Irrota se varovasti ja leikkaa halutessasi valkoiset reunat pois. Tulosta CD:n Raamatunlause-kansiosta tiedosto Luther Room. 1-17 teksti.pdf. Liimaa se saksankielisen tekstin päälle ja peitä lisäpaperilla viimeisetkin kirjaimet. Voit käyttää välinettä tällaisena tai leikata sanat huolellisesti irti katkoviivoja myöten niin, että Raamatun keskelle jää aukko. Jos irrotat sanat, laita sanaliuskojen ja Raamattu-kehiksen taakse flanelloa tai sinitarraa flanello- tai valkotaulukiinnitystä varten.

Vaihtoehto: Tulosta tiedosto Luther Room. 1-17 A4.pdf.

PowerPoint-tuotteen käyttäjälle tämä raamatunlause on tehty PowerPoint-muotoon.

"Uskosta vanhurskas saa elää" (Room 1:17)

Johdanto

Kun Martti opiskeli tornihuoneessaan, hän oivalsi jotakin ratkaisevan tärkeää. Jumala puhui hänelle, kun hän pohti seuraavaa jaetta. *(Lue jae Raamatustasi. Näytä sitten sama raamatunlause havaintovälineen avulla esitettynä. Lue se ääneen yhdessä lasten kanssa.)*

Selitys

Mitä usko tarkoittaa? *(Anna lasten vastata.)* Usko tarkoittaa Jumalaan ja hänen sanoihinsa luottamista.

Toistaminen

Kunkin sanan kohdalla tehdään sovitut liikkeet.

"Uskosta" (Lapset polvistuvat ja ristivät kätensä.)

Selitys

Mitä vanhurskas tarkoittaa? Se tarkoittaa Jumalalle kelpaavaa, pelastunutta ihmistä. Kuka on Jumalan silmissä vanhurskas? Onko olemassa ihmisiä, joka ovat itsessään vanhurskaita? Ei. Vanhurskas voi olla vain sellainen, jonka Jumala on julistanut vanhurskaaksi. Jokainen, joka uskoo, että Jeesus on kuollut hänen syntiensä vuoksi, on Jumalan edessä vanhurskas, vaikka kaikki hänen ajatuksensa ja tekonsa eivät olisikaan vanhurskaita.

(Ota nyt likainen t-paita ja pue se jonkun vapaaehtoisen lapsen ylle.)

Jeesus oli täysin vanhurskas. *(Osoita ristiä ja puhdasta t-paitaa.)* Jeesuksessa ei ollut mitään likaista, pahaa tai huonoa. Hän ei tehnyt yhtä ainoaa syntiä, toisin kuin me. *(Osoita likaista t-paitaa.)*

Kun Jeesus kuoli ristillä, hän otti meidän syntimme omaksi synnikseen. *(Ota puhdas t-paita pois ja laita likainen t-paita ristin päälle.)*

Jokainen, joka uskoo, että Jeesus on kantanut hänenkin syntinsä, saa Jumalalta Jeesuksen vanhurskauden lahjaksi. *(Pue nyt lapselle valkoinen t-paita.)* Jumala näkee hänet nyt yhtä puhtaana kuin Jeesus oli.

Toistaminen

Toistetaan aiemmin opitut liikkeet ja lisätään uusi liike.

"...vanhurskas..." (Lapset nousevat ylös ja ovat pukevinaan päälleen t-paidan näyttäkseen olevansa puhtaita.)

Selitys

"...saa elää." Täällä me kaikki olemme selvästi elossa, emme ole kuolleita. Mutta jakeessa puhutaan todellisesta elämästä. Se tarkoittaa Jeesuksen tuntemista ja ikuista elämää Jumalan luona Jeesuksen anteeksiannon ansiosta, vaikka ruumiimme kuoleekin.

Toistaminen

Toista kaksi aiemmin opittua liikettä. Lisää uusi liike.

"... saa elää." (Lapset hyppäävät korkealle ja kohottavat kädet ylös.)

Kun jae alkaa jäädä mieleen, poista havaintovälineeltä sanoja yksi kerrallaan. Sanokaa lause yhdessä, pareittain tai yksittäin, liikkeiden kanssa tai ilman.

Voit tulostaa lapsille pienet raamatunlauselaput, joista voi askarrella raamatunlausekortin tai liimata jakeen Hiljainen hetkeni -vihkoseen. Tiedosto löytyy Raamatunlause-kansiosta.

Tukitehtävä Hiljainen hetkeni -vihkonen

Valmistelut:

Tulosta ja kokoa jokaiselle lapselle Hiljainen hetkeni -materiaali. Valitse kahdesta eri tulostusvaihtoehdosta, jotka on selitetty marginaalissa. Tulosta jokaiselle myös raamatunkohtamoniste, johon tarvittavat raamatunkohdat on kirjoitettu valmiiksi näkyviin. Anna vihkoset ja raamatunkohtamonisteet lapsille kotiin vietäväksi ensimmäisen opetuskerran jälkeen.

Rohkaise lapsia lukemaan vihkosta joka päivä. Kysy seuraavalla kerralla, miten lukeminen sujuu ja kannusta heitä jatkamaan Hiljainen hetkeni -vihkonen loppuun asti. Esittele lapsille myös muita raamatunlukuoppaita. Lastenmissiosta voit tilata ilmaisia Joka päivä Jumalan kanssa -vihkosia tähän tarkoitukseen.

Askartelu/Luovat ideat

Raamatun kannet

Tarvikkeet:

- kankaanpaloja, ei liian ohuita
- ompelulankaa ja -neula
- viivoitin ja kyniä
- sakset

Toteutus:

Lapset mittaavat Raamattunsa mitat kankaalle (lisätyy saumanvarjoilla ym.). Kangas leikataan ja ommellaan yksinkertaisilla pistoilla. Lopuksi etukanteen voi myös halutessaan kirjailla kuvioita.

Tämä idea soveltuu hyvin kaksipäiväiseen ohjelmaan yli 9-vuotiaille.

Raamattu-kirjanen

Tarvikkeet:

- jokaiselle lapselle kaunis paperi
- kyniä
- Raamattu

Toteutus:

Jokainen lapsi kirjoittaa paperille suosikkiraamatunkertomuksensa tai lempijakeensa ja koristelee sivun erityisen hienosti. Oma nimi kirjoitetaan alimmaksi.

Lasten tekemät sivut kopioidaan kaikille lapsille ja sidotaan kultalangalla kauniiksi vihkoiksi. Suunnittele jo etukäteen sopiva kansilehti.

Vaakunakilpi

Tarvikkeet:

- jokaiselle lapselle suuri pahvi
- värikästä paperia
- liimaa ja saksia
- värikyniä ja tusseja
- paksuja pahvinpaloja
- nitoja

Valmistelut:

Tulosta vaakunamallit ja tee niistä pahviset mallikappaleet.

Toteutus:

Lapset piirtävät vaakunan ääriviivat kilpeensä mallikappaleen avulla ja valmistaivat oman vaakunan. Kilven taakse nidotaan pahvinen kahva.

Voit myös ostaa valmiit värilliset vihkoset Lastenmissiosta.
www.lastenmissio.fi

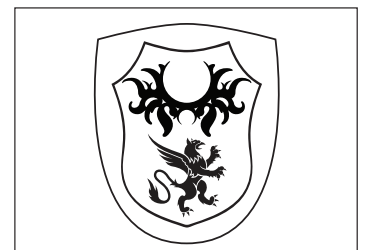

Jos pystyt tulostamaan kaksipuoleisia sivuja, tulosta A5-kokoiset 20-sivuiset Hiljainen hetkeni -vihkoset. Lisämateriaalit-kansiosta ja käytä tiedostoa **"Luther Hiljainen hetkeni -vihkonen.pdf"**, Sivut nidotaan keskeltä kiinni ja taitetaan A5-kokoon. Sait vihkosesta mallikappaleen tuotteen mukana.

Jos pystyt tulostamaan vain yksipuoleisia sivuja, on kätevämpää tulostaa samat sivut tiedostosta **"Luther Hiljainen hetkeni -sivut.pdf"**. Leikkaa sivut puoliksi A5-kokoon ja niittaa yhteen nipuksi, joka on siis paksumpi kuin edellinen vaihtoehto.

Lisämateriaaleista löydät erilaisia vaakunamalleja ja -elementtejä.

Näytelmät

Keskiaikainen koulu (sopii kertomuksen 1. osaan)

Henkilöt: tiukka opettaja, ohjaaja ja lapset luokassa

Ennen näytelmän alkua:

Tiukka opettaja, jolla on keppi ja silmälasit, astuu esiin. Lapset ovat oppilaita. Seuraavat asiat on selitetty etukäteen: oppilaiden on noustava ylös, kun luokkaan saapuu vieras, heidän on oltava erityisen kiltisti, heidän pitää sanoa kuuluvalla äänellä: "Hyvää huomenta, rouva (tai herra) opettaja!"

Opettaja: Hyvää huomenta!

Lapset (yhdessä): Hyvää huomenta, rouva opettaja!

Opettaja: Istuutukaa! Nyt näemme, kuka kuunteli tarkasti viime tunnilla.
(menee yhden lapsen luo)

Preteeri sanasta "mennä"! Nouse seisomaan!
(opettajan täytyy auttaa, kun lapsi ei ymmärrä preteeriä)
Mennyt aikamuoto, senkin älykääpiö!

Lapsi: (nousee ylös) Minä menin, sinä menit, hän meni...

Opettaja: Konjugoi sana "ymmärtää"! (lapsi ei vastaa)

Sano eri verbimuodot! Nukuitko viime tunnilla, vai mitä! Nouse seisomaan! Eikö kukaan ole opettanut teille mitään tapoja! Minun on siis opetettava käytöstapoja: Kädet esiin pöydälle!
(nostaa kepin ylös, mutta lyö viereen – joku muu tuottaa lyönnin äänen)

Lapsi: Ymmärrän, ymmärrät, ymmärtää, ymmärrämme, ymmärrätte, ymmärtävät.

Opettaja: Istu! (etsii lapsen, joka ei istu suorassa)

Istu suorassa!
(Opettaja menee luokan eteen ja haluaa aloittaa opetuksen.
Ohjaaja puhuttelee häntä.)

Ohjaaja: Anteeksi, mistä oikein tulitte tänne?

Opettaja: Mikä kysymys tuo oikein on?

Ohjaaja: No, missäs tuollaisia tapoja oikein opetetaan?

Opettaja: Minä tulen keskiajalta. Silloin lapset pidettiin vielä kunnon kurissa ja nuhteessa!

Ohjaaja: Ahaa. No, sitten en halua häiritä.

(Opettaja lähtee.)

Ohjaaja: Huh. Se olikin rankkaa. Aika hienoa, ettei meidän tarvinnut käydä koulua tuona aikana, eikö vain? Muuten meille kävisi niin kuin Martti-paralle.

Vinkki Jatka tästä suoraan kertomuksen ensimmäiseen osaan.

Jumalan rangaistuksen pelko (sopii kertomuksen 2. osaan)

- Henkilöt:** kaksi munkkia, ohjaaja
1. näytös: *Kaksi munkkia istuu päät tiukasti yhdessä ja mumisee jotakin. Ohjaaja tulee viereen haukotellen.*
- Ohjaaja: Mitä te täällä teette? Kuulin jotain melua ja ajattelin tulla tarkistamaan. *(katsoo kelloa ja silmät suurenevat)*
- Mitä!? Kello on vasta kolme yöllä! Mitä ihmettä te oikein täällä teette? Miksi teillä on noin hassut asut?
- Munkki 1: Olemme augustinolaismunkkeja.
- Munkki 2: Rukoilemme juuri aamurukoustamme.
- Ohjaaja: *(hiljaa lapsille)* Huh, jo kolmelta he nousevat ylös! Katsotaan, voinko kysyä heiltä vielä lisää. En tapaa munkkeja kovinkaan usein.
- Kertokaahan, millaista luostarin elämä on? Mitä te teette kaiket päivät?
- Munkki 1: Me opiskelemme kuuluisien hengellisten opettajien kirjoituksia.
- Munkki 2: Me teemme työtä ja paljon katumusharjoituksia.
- Munkki 1: *(mieltien)* ...mutta emme koskaan voi olla varmoja, olemmeko tehneet tarpeeksi.
- Ohjaaja: Mitä ette tee tarpeeksi?
- Munkki 1: Niin, emme tiedä, teemmekö tarpeeksi katumusharjoituksia ja miten selviämme tuomiopäivänä Jumalan edessä.
- Munkki 2: Siksi olenkin mennyt luostariin. Ehkä Jumala ei sitten rankaise minua niin kovasti. Saammeko nyt jatkaa?
- Ohjaaja: Kyllä, kyllä, anteeksi. En halua pidätellä teitä.
- (lapsille)* Olipa se kova! He eivät koskaan voi olla varmoja, pääsevätkö he Jumalan luo. He tekevät työtä ja rukoilevat ja katumat eivätkä voi tietää, mikä on tarpeeksi. Sellaista se oli keskiajalla.

Näytösten välissä voi kertoa toisen osan Martti Luther -kertomuksesta.

2. näytös: *Lopuksi munkit tulevat vielä lavalle. He eivät ole enää hermostuneita, vaan iloisia ja vapautuneita. He keskustelevat innokkaasti.*
- Munkki 1: Olen niin iloinen, että Jumala lähetti Martti Lutherin. Vihdoin pääsemme eroon jatkuvasta pohdinnasta ja epäilyksistä. Jumala on meille armollinen!
- Munkki 2: Vihdoin olemme vapaita! Pääsemme Jeesuksen kautta taivaaseen armosta! Hän maksoi rangaistuksen puolestamme! *(Munkit kävelevät pois.)*

**Uskosta
vanhurskas
saa elää.
Room. 1:17**

Uskosta
vanhurskas
saa elää.

Room. 1:17

Uskosta
vanhurskas
saa elää.

Room. 1:17

Uskosta
vanhurskas
saa elää.

Room. 1:17

Uskosta
vanhurskas
saa elää.

Room. 1:17

Uskosta
vanhurskas
saa elää.

Room. 1:17

Uskosta
vanhurskas
saa elää.

Room. 1:17

Uskosta
vanhurskas
saa elää.

Room. 1:17

Uskosta
vanhurskas
saa elää.

Room. 1:17

Uskosta
vanhurskas
saa elää.

Room. 1:17

Kaikkien pyhien
edustajana annan
sinulle anteeksi ja vapautan
sinut kaikista synneistä
ja väärinteoista sekä
vangaistuksista kymmeneksi
päiväksi.

Johannes Tetzel

J U M

A L O

N R I E

┐	□	┐●	L
V	A	N	H
▭	>	▭	<
U	R	S	K
◻●	┐●	┐	U
O	E	L	Ä
U	┐		

Käännöstehtävä

┐┐┐┐┐┐┐┐┐┐
— — — — — — — — — —

┐┐┐┐┐┐┐┐┐┐
— — — — — — — — — —

┐┐┐┐┐┐┐┐┐┐
— — — — — — — — — —

Käännöstehtävä

┐┐┐┐┐┐┐┐┐┐
— — — — — — — — — —

┐┐┐┐┐┐┐┐┐┐
— — — — — — — — — —

┐┐┐┐┐┐┐┐┐┐
— — — — — — — — — —

